

**ПРОЦЕСУАЛЬНІ СТРОКИ ЗВЕРНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ
ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ ПОДАТКОВОГО ОРГАНУ****PROCEDURAL TERMS FOR APPEALING TO THE ADMINISTRATIVE COURT
REGARDING THE APPEAL OF THE DECISION OF THE TAX AUTHORITY**

Лата Н.Ф., к.ю.н., доцент, адвокат,
доцент кафедри міжнародного, цивільного та комерційного права
Державний торговельно-економічний університет

Мальцева А.М., адвокат,
викладач кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права
Державний торговельно-економічний університет

Стаття присвячена дослідженню правового регулювання процесуальних строків звернення до адміністративного суду для оскарження рішень податкового органу за чинним законодавством України. Зазначена проблема є актуальною для правничої науки та судової практики у адміністративних справах з огляду на постійну зміну судової практики в питаннях, що стосуються строків звернення до суду з позовами про оскарження податкових повідомлень-рішень. У науковій статті аналізуються сучасний стан правового регулювання процесуальних строків звернення до суду, відзначаються як позитивні, так і проблемні аспекти у їх визначенні, в тому числі враховуючи вид рішень контролюючих органів, а саме, наявність чи відсутність грошового нарахування у рішенні податкового органу.

У статті розглядаються строки звернення до суду з адміністративним позовом про визнання протиправним і скасування податкових повідомлень-рішень в залежності від того чи проводилася процедура адміністративного оскарження таких рішень у якості досудового порядку вирішення спору. Аналізуються правові позиції Верховного Суду щодо застосування процесуальних строків звернення до суду з позовом у податкових правовідносинах, їх розвиток і зміна.

Досі неврегульованими залишаються правова колізія між нормами матеріального та процесуального права, а саме, Податковим кодексом України та Кодексом адміністративного судочинства України в частині визначення процесуального строку на судове оскарження рішення податкового органу після його адміністративного оскарження. Зазначена колізія у строках звернення до адміністративного суду після використання досудового порядку вирішення спору наразі вирішується відношенням суду до цього питання, а саме, трактування суддями, що є загальним та спеціальним нормативно-правовим актом при застосування правових норм, що регулюють процесуальні строки звернення до адміністративних судів при оскарженні рішень контролюючих органів після його адміністративного оскарження.

У статті підкреслюється важливість для судових рішень у спорах із податкових правовідносин використання принципу презумпції правомірності дій платника податків. Зроблено висновок про доцільність гармонізації як податкового, так і адміністративно-процесуального законодавства та усунення на законодавчому рівні існуючих колізій у питанні встановлення процесуальних строків для звернення до адміністративного суду.

Ключові слова: платник податків, контролюючий орган, податкове повідомлення-рішення, строк оскарження рішення контролюючого органу, адміністративний порядок оскарження рішення контролюючого органу, судовий порядок оскарження рішення контролюючого органу.

The article is devoted to the study of the legal regulation of the procedural terms of appeal to the administrative court to challenge the decisions of the supervisory body according to the current legislation of Ukraine. This problem is relevant for jurisprudence and judicial practice in administrative cases due to the constant change of judicial practice in matters related to the terms of filing appeals against tax decisions. The scientific article analyzes the current state of the legal regulation of the procedural terms of appeal to the court, and notes both positive and problematic aspects in their determination, including taking into account the type of decisions of controlling bodies, namely, the presence or absence of a monetary assessment in the decision of the tax authority.

The article considers the terms of applying to the court with an administrative claim for recognition as illegal and cancellation of tax notifications-decisions, depending on whether the procedure of administrative appeal of such decisions was carried out as a pre-trial dispute resolution procedure. The legal positions of the Supreme Court regarding the application of procedural time limits for filing a lawsuit in tax legal relations, and their development and change are analyzed.

The legal conflict between the norms of substantive and procedural law, namely, the Tax Code of Ukraine and the Code of Administrative Procedure of Ukraine in the part of determining the procedural term for a judicial appeal of a decision of a tax authority after its administrative appeal, remains unresolved. The specified conflict in terms of applying to the administrative court after using the pre-trial dispute resolution procedure is currently resolved by the court's attitude to this issue, namely, the interpretation by judges, which is a general and special normative legal act when applying legal norms regulating the procedural terms of applying to administrative courts when appealing decisions of supervisory bodies after its administrative appeal.

The article emphasizes the importance of using the principle of presumption of legality of the taxpayer's actions for court decisions in tax disputes. A conclusion was drawn on the expediency of harmonizing both tax and administrative-procedural legislation and eliminating existing conflicts at the legislative level in the matter of establishing procedural terms for appeals to the administrative court.

Key words: taxpayer; supervisory body, tax notification-decision, the term for appealing the decision of the supervisory body, administrative procedure for appealing the decision of the supervisory body, judicial procedure for appealing the decision of the supervisory body.

Постановка проблеми. Однією з необхідних умов для ефективного вирішення публічно-правових спорів з метою захисту прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб у взаємовідносинах із суб'єктами влади повноважень є дотримання законодавчо закріплених в адміністративному судочинстві строків при здійсненні судочинства.

В адміністративному процесі законодавець визначив у ст. 122 Кодексу адміністративного судочинства України (надалі – КАС України) строк звернення до адміністративного суду [1]. Стаття 118 КАС України надає визначення

процесуальних строків, з якого можна дійти до висновків, що процесуальні строки за своєю правовою природою тісно пов'язані з розглядом спору по суті, а статті 119–121 КАС України визначають порядок їх встановлення, обчислення, підстави поновлення та продовження, в той же час строк звернення до адміністративного суду не віднесено до процесуальних строків та має окреме регулювання.

Дискусія щодо правової природи строків звернення до адміністративного суду триває вже довгий час, оскільки деякі науковці вважають, що строки звернення мають матеріально-правову природу, а інші сходяться у думці

про процедурний характер строків звернення до адміністративного суду з огляду на істотну розрізненість самих підстав виникнення права на позов і присічний характер їх дії в аспекті недопуску спору до судового розгляду [2]. Ми також притримуємося думки про процедурний характер строків звернення до суду, адже право на позов в адміністративних правовідносинах виникає внаслідок винесення контролюючим органом податкового повідомлення-рішення чи іншого обтяжувального рішення або у разі відмови у реалізації певних правомочностей платника податків, таких як реєстрація податкових накладних чи бюджетне відшкодування податку на додану вартість.

Судова практика визначає строк звернення до адміністративного суду з адміністративним позовом як проміжок часу після виникнення спору у публічно-правових відносинах, протягом якого особа має право звернутися до адміністративного суду із заявою за вирішенням цього спору і захистом своїх прав, свобод чи інтересів [3].

Тобто строком звернення до суду є проміжок часу протягом якого існують порушені суб'єктивні права платника податків, у межах якого останньому надається можливість скористатися судовим захистом.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження окремих проблем, пов'язаних з правовим аналізом строків в адміністративному судочинстві займають такі вітчизняні вчені, як П. Вовк, О. Кузьменко, В. Липа, Ю. Педько, М. Сорока та інші. Проте й на сьогодні не вирішені всі спірні питання та не досягнуто однотайності щодо теоретичних і практичних аспектів визначення процесуальних строків звернення до адміністративного суду щодо оскарження рішень контролюючих органів, що вимагає їх поглибленого дослідження.

Мета статті полягає у проведенні аналізу правового регулювання процесуальних строків на звернення до адміністративного суду для оскарження рішень контролюючого органу, визначення проблемних аспектів та перспектив удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Метою строків в адміністративному процесі є насамперед дотримання принципу правової визначеності; дисциплінування учасників судочинства; досягнення юридичної визначеності у публічних відносинах; стимулювання учасників добросовісно ставитися до виконання своїх обов'язків; обмеження часу, протягом якого правовідносини можуть вважатися спірними. Якщо ніхто не звернувся до суду, відносини стають стабільними [4]. В той же час можемо спостерігати, що з моменту законодавчого впровадження процедури оскарження податкових повідомлень-рішень суди декілька разів міняли підхід до застосування строків оскарження, особливо в залежності від того чи було проведено адміністративне (досудове) оскарження рішення контролюючого органу.

Статтею 122 КАС України визначено загальні строки, окремі для платника податку і контролюючого органу, і спеціальні строки звернення до суду. Так, відповідно до частини 2 статті 122 КАС України для звернення до адміністративного суду за захистом прав, свобод та інтересів особи встановлюється шестимісячний строк, який, якщо не встановлено інше, обчислюється з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів.

Проте є певні обмежуючі умови щодо застосування цього строку. Так, для звернення до адміністративного суду суб'єкта владних повноважень встановлюється тримісячний строк, який, якщо не встановлено інше, обчислюється з дня виникнення підстав, що дають суб'єкту владних повноважень право на пред'явлення визначених законом вимог.

Частиною 4 статті 122 КАС України встановлений спеціальний строк для звернення до суду, якщо законом передбачена можливість досудового порядку вирішення спору і позивач скористався цим порядком, або законом визначена обов'язковість досудового порядку вирішення спору, то для звернення до адміністративного суду встановлюється тримісячний строк, який обчислюється з дня вручення позивачу

рішення за результатами розгляду його скарги на рішення, дії або бездіяльність суб'єкта владних повноважень.

Якщо рішення за результатами розгляду скарги позивача на рішення, дії або бездіяльність суб'єкта владних повноважень не було прийнято та (або) вручено суб'єктом владних повноважень позивачу у строки, встановлені законом, то для звернення до адміністративного суду встановлюється шестимісячний строк, який обчислюється з дня звернення позивача до суб'єкта владних повноважень із відповідною скаргою на рішення, дії або бездіяльність суб'єкта владних повноважень.

В той же час необхідно звернутися до спеціального нормативно-правового акта, який регулює податкові відносини, а саме, до п. 56.18 статті 56 Податкового кодексу України (надалі – ПК України) [5], який передбачає, що з урахуванням строків давності, визначених статтею 102 ПК України, платник податків має право оскаржити в суді податкове повідомлення-рішення або інше рішення контролюючого органу у будь-який момент після отримання такого рішення.

Суди довгий час притримувались при розгляді податкових спорів норм податкового законодавства щодо того, що строк для звернення платника податків із позовом до адміністративного суду, у тому числі після використання процедури адміністративного оскарження, становить 1095 днів з дня отримання платником податків рішення, така правова позиція, наприклад, висловлена в постанові Верховного Суду від 3 квітня 2020 року у справі № 2540/2576/18 [6].

Таким чином, як і в цивільному судочинстві така позиція ототожнювала строки звернення до суду зі строком позовної давності. Поряд з тим, наукові погляди [7] та судова практика пішли шляхом відмови від такої позиції, оскільки строки звернення до суду є окремим інститутом судового процесу при здійсненні адміністративного судочинства, та здійснивши порівняння низки суттєвих відмінностей в частині підстав і наслідків їх застосування судом, зупинення й переривання, неможливості відкликання фактично виконаного зобов'язання після їх спливу [2]. А тому відповідно загальний строк на звернення до адміністративного суду платнику податків встановлюється КАС України – 6 місяців, а не ПК України – 1095 днів, про що вперше було встановлено 10 грудня 2020 р., коли була опублікована Постанова Верховного Суду від 26.11.2020 року по справі №500/2486/19 [8].

Остаточне вирішення цього питання було здійснено колегіально палатою Верховного Суду 27 січня 2022 року Постановою Верховного Суду від 27.01.2022 у справі № 160/11673/20 [9]. Касаційна скарга платника податків обгрунтована тим, що Верховний Суд у постанові від 26 листопада 2020 року у справі № 500/2486/19 висловлював позицію щодо застосування скорочених строків звернення до суду з позовом за умови використання досудового порядку врегулювання спорів у податкових правовідносинах. Враховуючи, що у цій справі процедура адміністративного оскарження не проводилася, відсутні підстави і для застосування скорочених строків звернення до суду з позовом і позивач в межах строку у 1095 днів подав цей позов без порушення строку. Крім того, зміни в правовому підході у визначенні строку звернення до суду відбулися вже після звернення позивача до суду з цим позовом.

Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду ухвалою від 28 вересня 2021 року справу передав на розгляд судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду на підставі статей 346, 347 КАС України у зв'язку з необхідністю відступити від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного в постановках від 3 квітня 2018 року у справі № 826/5325/17, від 23 травня 2018 року у справі № 803/728/17, від 18 червня 2018 року у справі № 805/1146/17-а щодо наявності у платника податків права на звернення до суду з позовом про скасування податкового повідомлення-рішення (рішення

про застосування штрафних санкцій) протягом 1095 днів з моменту отримання такого рішення, зокрема, у випадку судового оскарження податкових повідомлень-рішень без використання досудового порядку вирішення спору.

В цій справі Верховний Суд сформулював наступний правовий висновок:

«Процесуальний строк звернення до суду з позовом про скасування податкового повідомлення-рішення (рішення про застосування штрафних санкцій) у випадку, якщо платником податків не використовувалася процедура досудового вирішення спору (адміністративного оскарження) визначається частиною другою статті 122 КАС України – становить шість місяців і обчислюється з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів.

Судова палата вважає, що такий висновок не суперечить пункту 56.18 статті 56 ПК України, який закріплює право на звернення до суду з позовом у будь-який момент після отримання такого рішення, але при реалізації цього права має враховуватися строк давності» [9].

При проведенні правового аналізу норм, що регулюють строки звернення до суду, варто звернути увагу ще на одну колізію між положеннями пункту 56.19 статті 56 ПК України та частини 4 статті 122 КАС України, які визначають строки звернення до суду після проведення процедури адміністративного оскарження, проте встановлюють різну тривалість скорочених строків оскарження.

Відповідно до п. 56.19 статті 56 ПК України у разі коли до подання позовної заяви проходила процедура адміністративного оскарження, платник податків має право оскаржити в суді податкове повідомлення-рішення або інше рішення контролюючого органу про нарахування грошового зобов'язання протягом місяця, що настає за днем закінчення процедури адміністративного оскарження. Таким чином, податковий орган вважає, що строк звернення до суду становить один місяць, а адміністративний суд, користуючись ч. 4 статті 122 КАС України, що строк звернення до суду становить три місяці.

Стаття 123 КАС України визначає наслідки пропуску строку звернення до суду, які полягають у фактичному недопуску до судового розгляду спорів, за якими строк звернення до суду минув. Тому дуже важливим для платника податку є правова визначеність у тривалості цих строків, оскільки вони є за своєю природою обмежувальними, а вищезазначена колізія норм матеріального і процесуального права не сприяє правовій визначеності в цьому питанні. Незважаючи на те, що процесуальні норми є вторинним регулятором суспільних відносин, які мають процедурний характер та спрямовані на застосування норм матеріального права, строки звернення за захистом до суду є визначальним для забезпечення права на захист прав, свобод та інтересів фізичних і юридичних осіб.

Вважаємо, що для забезпечення прав платників податків на оскарження рішень податкового органу не повинні порушуватись принципи правової визначеності та забезпечення права на справедливий суд.

Однією з складових верховенства права є правова визначеність; вона вимагає, щоб правові норми були чіткими й точними, спрямованими на те, щоб забезпечити постійну прогнозованість (передбачуваність) ситуацій та правовідносин, що виникають.

З існуючої практики досудове розв'язання податкового спору шляхом застосування процедури адміністративного оскарження не завжди є ефективним. Відповідно до Інформації про надходження та розгляд скарг (заяв) платників податків на податкові повідомлення-рішення за період січень-квітень 2024 р. відсоток скарг за результатами розгляду яких Державною податковою службою України прийнято рішення про залишення без змін (ШПР, рішень, вимог, постанов) складає 57,74% [10, 11].

Таким чином, часта зміна сталої судової практики порушує принцип правової визначеності та стабільності правового регулювання, що призводить до неможливості скористатись платниками податків правом звернення до

суду з оскарження рішень податкового органу та оскаржити безпідставне нарахування податків, штрафних санкцій, рішень про відмову в реєстрації податкових накладних/розрахунків коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних. У зв'язку з цим, це може призвести до неможливості платником податку сплати таке узгоджене зобов'язання, що у подальшому несе ризики припинення діяльності платника податку та спаду наповнення державного та місцевих бюджетів.

В той же час необхідно звернути увагу на існуючу в податковому законодавстві презумпцію правомірності рішень платника податків, яка передбачена пунктом 4.1.4 статті 4 ПК України і полягає в тому, що в разі, якщо норма закону чи іншого нормативно-правового акта, виданого на підставі закону, або якщо норми різних законів чи різних нормативно-правових актів припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків платників податків або контролюючих органів, внаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як платника податків, так і контролюючого органу.

Крім того, вона закріплена як спеціальна норма у пункті 56.21 статті 56 ПК України саме для виду правовідносин, що означає безумовне її врахування при вирішенні спорів, що регулюються означеною статтею, а саме при оскарженні рішень контролюючих органів. Так, у разі коли норма цього Кодексу чи іншого нормативно-правового акта, виданого на підставі цього Кодексу, або коли норми різних законів чи різних нормативно-правових актів, або коли норми одного і того ж нормативно-правового акта суперечать між собою та припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків платників податків або контролюючих органів, внаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як платника податків, так і контролюючого органу, рішення приймається на користь платника податків.

Тому для відступу від норми ПК України щодо місячного строку звернення, тобто незастосування ясно, чітко й категорично визначеного припису закону, та застосування іншої норми КАС України щодо тримісячного строку, як більш вигідної для платника податку, є презумпція, закріплена пунктом 4.1.4 статті 4 та пунктом 56.21 статті 56 ПК України.

В той же час таке застосування презумпції правомірності платника податків залежить від суддівської думки яка ж норма є спеціальною для скорочених строків звернення.

Ухвалюючи постанову у справі № 500/2486/19, Верховний Суд виходив, зокрема, з того, що граматичне тлумачення змісту пункту 56.18 статті 56 ПК України дає підстави для висновку, що вказана норма не встановлює процесуальних строків звернення до суду. Абзац перший цієї норми презюмує право платника податків використати судовий порядок оскарження відповідного рішення контролюючого органу та встановлює момент виникнення права на відповідне оскарження – з моменту отримання платником податків податкового повідомлення-рішення або іншого рішення контролюючого органу. Також він передбачає, що при реалізації такого права необхідно враховувати строки давності, установлені статтею 102 ПК України. При цьому мова йде не тільки про строки, згадані в абзаці першому пункту 102.1 цієї статті. Аналіз статті 102 ПК України дає підстави для висновку, що після закінчення визначеного у ній строку давності питання вирішення спору, зокрема, щодо правомірності податкового повідомлення-рішення взагалі не може бути поставлене перед контролюючим органом вищого рівня або судом. Суд дійшов висновку, що зазначений у пункті 102.1 статті 102 ПК України строк є саме строком давності, який має матеріально-правову природу, а тому не може бути одночасно і процесуальним строком звернення до суду.

Норма пункту 56.18 статті 56 ПК України не визначає процесуального строку звернення до суду і, відповідно, не є спеціальною щодо норми пункту 56.19 статті 56 ПК України. Водночас норма пункту 56.19 статті 56 ПК України

є спеціальною щодо норми частини четвертої статті 122 КАС України, має перевагу в застосуванні у податкових справах і регулює визначену її предметом групу правовідносин – оскарження в судовому порядку податкових повідомлень-рішень та інших рішень контролюючих органів про нарахування грошових зобов'язань за умови попереднього використання позивачем досудового порядку вирішення спору (застосування процедури адміністративного оскарження – абзац третій пункту 56.18 статті 56 ПК України). Вона встановлює строк для їх оскарження протягом місяця, що настає за днем закінчення процедури адміністративного оскарження відповідно до пункту 56.17 цієї статті [8].

В той же час ця справа є важливою в зв'язку з наявністю в ній окремих думок п'яти суддів, які в подальшому можливо знайдуть своє відображення у розвитку судової практики з цього питання. Так, протилежної думки притримувались судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Желтобрюх І. Л., Білоус О. В., Блажівська Н. Є., які вважали, що «в даному випадку вирішення питання щодо тривалості строків звернення має здійснюватися через застосування норми частини четвертої статті 122 КАС України як спеціальної норми, яка є релевантною до спірних правовідносин, і відступ від якої можливий лише задля забезпечення принципу Верховенства права із застосуванням більш тривалого строку в порядку, визначеному пунктом 56.21 статті 56 ПК України» [2]. «Сама юридична конструкція норми пункту 56.21 статті 56 ПК України дає підстави стверджувати, що презумпція застосовна не лише у ситуації прямої суперечності норм, але й у будь-якій іншій ситуації невизначеності в процесі правозастосування. Для її застосування необхідно і достатньо виявлення двох або більше альтернативних варіантів правомірної поведінки, обравши найвигідніший для себе з яких платник має почуватися захищеним від можливих негативних наслідків як з боку контролюючого органу, так і суду. Більше того, наведеною нормою охоплюються не лише очікування платника, запровадженням у податковому законодавстві цієї презумпції як принципу (основної засади) накладається відповідний таким очікуванням обов'язок вибору визначеного нею варіанту поведінки і контролюючим органом, і судом. При цьому тягар доведення хибності (відсутності правових підстав) обраного платником варіанту поведінки покладається законом на контролюючий

орган» [2]. В той же час, незважаючи на вищезазначену окрему думку та задля дотримання одностайної судової практики, дана трійка суддів винесла Постанову Верховного Суду від 13.07.2023 у справі № 640/11466/21 з урахування висновку щодо застосування місячного строку на звернення, викладеного у постанові Верховного Суду у справі № 500/2486/19 [12].

Суддя Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Бившева Л. І. вважає, що «застосування процедури адміністративного оскарження рішень контролюючих органів не повинно погіршувати становища платника податків і суттєво звужувати його права, скорочуючи строк на звернення до суду із трьох місяців до одного» [13].

Суддя Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Васильєва І. А. зазначила, що «з огляду на викладене, вважаю що судова Палата з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду дійшла помилкового висновку про наявність підстав для застосування скорочених строків звернення до суду у разі застосування процедури адміністративного оскарження» [14].

Висновки. Отже, вбачаємо достатнє врегулювання в адміністративному процесуальному законодавстві України питань, що стосуються строків звернення до адміністративного суду для оскарження рішень податкових органів, хоч разом з тим спостерігаємо зміну усталеної судової практики щодо ототожнення строку позовної давності і строку звернення до суду за Податковим кодексом України на застосування строків звернення до суду відповідно до норм Кодексу адміністративного судочинства України.

Разом з тим, аналізуючи податкове законодавство виникає необхідність у його гармонізації з адміністративним, особливо, в частині встановлення однакових строків звернення до суду в разі застосування досудового врегулювання спору шляхом внесення відповідних законодавчих змін, замість того, щоб покладати вирішення існуючих колізій на органи судової влади, які мають різні погляди щодо визначення того, яка норма є загальною, а яка спеціальною. У результаті це призведе не лише до формування дієвої політики податкових органів, а й до гарантування правової визначеності судових рішень та втілення принципу презумпції правомірності рішень платника податків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кодекс адміністративного судочинства від 6 липня 2005 р. № 2747JV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення 28.05.2024).
2. Окрема думка суддів Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Желтобрюх І.Л., Білоуса О.В., Блажівської Н.Є. до постанови Верховного Суду від 26.11.2020 року по справі № 500/2486/19. URL: https://zakon.cc/court/document/read/94102108_71151ee6 (дата звернення 28.05.2024).
3. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 04.10.2018 № 800/304/17. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/77286410> (дата звернення 28.05.2024).
4. Постанова КАС ВС від 23.04.2020 № 813/3756/17. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/88886235> (дата звернення 28.05.2024).
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 28.05.2024).
6. Постанова Верховного Суду від 3 квітня 2020 року у справі № 2540/2576/18. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/88575707> (дата звернення 28.05.2024).
7. Смолов К.В. Строк звернення з позовом до адміністративного суду платника податків: сутність та наслідки. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. 2018. № 4. С. 131–142. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_law_2018_29%2868%29_4_24.
8. Постанова Верховного Суду від 26.11.2020 року по справі № 500/2486/19. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/93404515> (дата звернення 28.05.2024).
9. Постанова Верховного Суду від 27.01.2022 у справі № 160/11673/20. URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/rishennya_sud_palat/palata_20_27_01_2022_N_160_11673 (дата звернення 28.05.2024).
10. Інформація про надходження та розгляд скарг (заяв) платників податків на податкові повідомлення-рішення, станом на 01.01.2024 р. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist/-pokazniki-roboti/vregulyuvannya-podatkovih/apelyatsiyna-praktika/751874.html> (дата звернення 28.05.2024).
11. Інформація про надходження та розгляд скарг (заяв) платників податків на податкові повідомлення-рішення, станом на 01.04.2024 р. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist/-pokazniki-roboti/vregulyuvannya-podatkovih/apelyatsiyna-praktika/779244.html> (дата звернення 28.05.2024).
12. Постанова Верховного Суду від 13.07.2023 у справі № 640/11466/21. URL: https://protocol.ua/ru/postanova_kas_vp_vid_13_07_2023_roku_u_spravі_640_11466_21/ (дата звернення 28.05.2024).
13. Окрема думка судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Бившевої Л.І. до постанови Верховного Суду від 26.11.2020 року по справі № 500/2486/19. URL: https://zakon.cc/court/document/read/93541838_bd3e989e (дата звернення 28.05.2024).
14. Окрема думка судді Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду Васильєвої І.А. до постанови Верховного Суду від 26.11.2020 року по справі № 500/2486/19. URL: https://zakon.cc/court/document/read/93595466_3e63d01f (дата звернення 28.05.2024).